

» VELIKI JUBILEJ: POVODOM 70. ROĐENDANA PRIPREMLJENA JE IZUZETNO ZANIMLJIVA IZLOŽBA O DOGOVORENIM BRAKOVIMA, A MI IMAMO SVE DETALJE

TRAKOŠĆAN: Dvorac bogate povijesti prije 70 godina pretvoren je u muzej i tako spašen od sigurne propasti

Nikola Turin

info@kajkavsekronike.hr

Jedan od najrepresntativnijih hrvatskih dvoraca za koji slobodno možemo kazati kako je i najljepši očuvani primjerak vremena kad su našim krajem vladali vlastele i vitezovi, Dvor Trakošćan, slavi velikih 70 godina od svog drugog rođendana. Kažemo drugog jer je dvorac, nakon izgradnje u 13. stoljeću i brojnih preuređenja, u 20. stoljeću zatekla teška sudbina. No, zaslugom nekolicine ljudi, spašen je od zuba vremena. Dvorac se prvi puta spominje 1334. godine što također znači da se ove godine obilježava i 690. obljetnica spominjanja dvorca.

Kako to i priliči ovako velikom jubileju, iz Dvora su pripremili veliku tematsku izložbu "Tko tu koga ženi" koja će se otvoriti 24. travnja, a govori o dogovorenim brakovima kao dijelu socio-ekonomskog pejzaža velikaškog doba. No, za početak moramo zaviriti u prošlost samog Dvorca Trakošćan kako bi bolje razumjeli ovaj biser našeg sjevernog kraja Hrvatske.

JUČER, DANAS, SUTRA

Kako smo rekli, divna priča o muzeju započela je prije 70 godina, a netom prije toga dogodila se najveća tragedija 20. stoljeća u vidu Drugog svjetskog rata nakon kojeg obitelj Drašković napušta svoj dom koji je posjedovala gotovo 400 godina. Tek jedan dio građe iz dvorca bio je evakuiran u zagrebački muzej, no sve ono što je ostalo bilo je razlupano i oštećeno.

Dvorac je bio bez stručne uprave, prepušten interesu slučajnih korisnika koji su ga tretirali kao izvor prihoda. Ugostiteljsko poduzeće upotrebljava neuređen dvorac kao dio svoje ponude. Naime, zadnji kat su koristili za smještaj gostiju uz upotrebu zatečene građe, a ostatak su naplaćivali kao muzej. Takvo neodrživo stanje trajalo je nekoliko godina – kazali su nam iz Dvora Trakošćan dodavši kako su prvi konkretni koraci ka očuvanju poduzeti 1952. godine kada je izvršen očevid Konzervatorskog zavoda i Gradskog muzeja Varaždin.

Uvidjelo se tada kako je Trakošćan jedini takav objekt s vlastitom gradom, pa je ubrzo Ugostiteljsko poduzeće dobilo zabranu daljnjeg upotrebljavanja dvorca u te svrhe, a angažmanom Ivice Gretića kreće se prema uspostavi muzejske ustanove. No, prije svega je bilo potrebno izvršiti temeljnu obnovu Dvorca.

Narodni odbor Kotara Ivanec 1. siječnja 1953. godine ga imenuje samostalnom ustanovom sa svojim proračunom. Konzervatorsku koncepciju Trakošćana preuzima profesorica Zdenka Munk, tadašnja ravnateljica Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu, dok upravu usta-

Divna priča o muzeju započela je prije 70 godina, a netom prije toga dogodila se najveća tragedija 20. stoljeća u vidu Drugog svjetskog rata nakon kojeg obitelj Drašković napušta svoj dom koji je posjedovala gotovo 400 godina. Velik dio građe tada je oštećen

Nakon rata, Dvorac je bio bez stručne uprave, prepušten interesu slučajnih korisnika. Prvi konkretni koraci ka očuvanju poduzeti su 1952. godine, a 1953. Narodni odbor Kotara Ivanec ga imenuje samostalnom ustanovom sa svojim proračunom. Godine 1955., Dvorac i cjelokupni njegov inventar dobivaju zaštitu i proglašavaju se spomenikom kulture"

KAŽU IZ DVORCA TRAKOŠĆAN

nove, vođenje radova i restauriranje preuzima tadašnji upravitelj Vilim Leskošek. Godine 1955., Dvorac i cjelokupni njegov inventar dobivaju zaštitu i proglašavaju se spomenikom kulture – rekli su nam iz Dvora Trakošćan naglasivši kako se oslanjalo na estetsku koncepciju iz 19. stoljeća te je 19. lipnja 1954. za javnost otvoren prvi dio trakošćanskog muzeja, a imao je osam izložbenih prostorija.

Ipak, nakon početnog zamaha, zbog skromnih financijskih mogućnosti obnova je u idućim desetljećima tekla sporo, a još k tome dogodio se i potres koji je unazadio cijeli projekt.

Sam je Dvorac početkom devedesetih godina 20. stoljeća bio u lošem stanju. To je zahtijevalo složene građevinske zahvate koji su podrazumijevali sanaciju krovišta, promjenu

fasade i statičke intervencije koje su konsolidirale cjelokupnu zgradu. Ovim zahvatima, izvedenim 1990-ih godina, stvorene su temeljne pretpostavke za definitivnu obnovu arhitekture interijera, inventara, te privođenje konačnoj namjeni, pa se, nakon što su ti grubi građevinski radovi završeni, prišlo uređenju unutrašnjosti - otkrili su iz Dvora te pritom skrenuli pozornost kako je muzej sve to vrijeme bio otvoren za posjetitelje.

NOVI MILENJI

Bolji dani za Trakošćan krenuli su u novom tisućljeću kada je ugovorena suradnja s Muzejom za umjetnost i obrt i Povijesnim muzejom. Rezultat je te suradnje Muzeološka koncepcija stalnog postava Dvora Trakošćan, koju potpisuje prof. Vladimir Maleković, a za koju Hrvatsko muzejsko vijeće izdaje suglasnost 1. kolovoza 2002. godine.

- Rezultat tog ugovora je aktivno angažiranje stručnjaka: za oružje - Dora Bošković, Janko Jeličić, za slikarstvo - Marina Bregovac-Pisk, za kamenu plastiku - Lada Prister, za opću povijest i zastave - Jelena Borošak-Marjanović. Restauratorska i konzervatorska istraživanja izradili su stručnjaci iz Hrvatskog restauratorskog zavoda Ivan Srša i Blanda Matica. Za izradu tehničke dokumentacije i likovnog postava angažiran je profesor arhitekt Mario Beusan. Od strane Dvora Trakošćan, aktivno se u definiranje rješenja uključuju kustosi Ivan Mravlinčić i Siniša Krznar, te ravnatelj Adam Pintarić - kazali su iz Dvora naglasivši kako Hrvatsko muzejsko vijeće

pozitivno ocjenjuje ovako izmijenjenu muzeološku koncepciju.

Ta konačna inačica nove muzeološke koncepcije ima za cilj prezentaciju života hrvatskoga plemstva - konkretno nasljeđa obitelji Drašković, posljednjih vlasnika dvorca. To se želi učiniti na cjelovit način tako da su angažirani gotovo svi prostori dvorca od reprezentativnih, stambenih do tehnoloških (kuhinja).

- Prezentacija se od početnih osam prostorija iz 1954. godine proširila na sada ukupno 34 prostorije, u ukupnoj neto površini od 1457 kvadrata. Potpunim uređenjem, i vanjski su prostori površine od 750 kvadrata također u prezentaciji - poručili su.

Do sada postignuta razina organizacije funkcioniranja i prezentacije burg muzeja Dvor Trakošćan temelj je za budući rad ustanove te za nastavak aktivnosti: za daljnje unapređenje muzejske djelatnosti, jače povezivanje s lokalnom zajednicom, kao i za nastavak očuvanja, obnove i održivo, gospodarsko korištenje kulturnog dobra. Ovi su planovi logičan slijed napora i aktivnosti koje se provode od samog osnivanja ustanove.

IZLOŽBA O BRAKOVIMA

- U budućnosti tako želimo uzornom imanju plemićke obitelji Drašković, koje je preraslo u jedinstvenu kulturnu baštinu hrvatskoga naroda, dati novu dimenziju i kroz instituciju muzeja trajno ga održavati i očuvati za buduća pokoljenja, a kroz poticanje komplementarnih djelatnosti i revitalizirati do razine samo-održivosti, da ponovno postane imanje koje služi i gospodarskom probitku njegovih vlasnika Republike Hrvatske - zaključuju iz Dvora Trakošćan.

A mi se moramo vratiti na detalj s početka priče i zanimljivu izložbu koja nam uskoro predstoji. Naime, izložba "Tko tu koga ženi" je postavljena u dvjema prostorijama (galerijama) drugog kata dvorca Trakošćan u pet cjelina od kojih prva donosi kratki uvod u svijet plemićkih i velikaških brakova, a druga istražuje ženidbenu strategiju obitelji Drašković.

Jedna od pet cjelina izložbe pruža uvid u ključne elemente procesa sklapanja braka, poput ženidbenih ugovora i miraza koji je često znao postati predmet spora

ISTIČU IZ DVORA TRAKOŠĆAN O NAJNOVIJOJ IZLOŽBI

- Treća cjelina pruža uvid u ključne elemente procesa sklapanja braka, poput ženidbenih ugovora i miraza koji je često znao postati predmet spora, a najpoznatiji takav slučaj u obitelji Drašković bio je sukob oko miraza kćeri Gašpara III. Draškovića Marije Euzebeje koja je bila prva supruga Nikole VII. Zrinskog - otkrili su iz Dvora, dodavši kako će u ovoj cijeli biti i govora o nepoželjnim bračnim partnerima kao primjerice iz brak grofa Josipa Kazimira Draškovića i plemkinje nižeg roda Suzane Malatinski.

S obzirom na razlike u položaju muških i ženskih pripadnika plemićkog staleža, četvrta cjelina istražuje doprinos i značaj koji su plemkinje imale u društvu i svojim obiteljima. Njihova je uloga prikazana kroz primjer dvije pripadnice obitelji Drašković, Eleonore Felicite rod. Malatinski te Julijane rod. Erdödy. Peta cjelina izložbe donosi zaključak o ovoj kompleksnoj temi i promjenama koje je donijelo moderno doba.

Uz izložbu su oblikovani i razni interaktivni sadržaji, poput multimedijalne igre usmjerene na biranje bračnih partnera, a tijekom trajanja će se organizirati razni edukativni programi i objaviti prateći katalog. Autorica stručne koncepcije je kustosica Dvora Trakošćan Andreja Srednoselec, stručna suradnica na izložbi je dr.sc. Marina Bregovac Pisk, a likovni postav oblikovala je Ana Katarić. Izložba će moći se razgledati od 24. travnja do 15. rujna u Dvorcu Trakošćan. ■

